

Margus Lember: arstiteadust tuleks käsitleda rahvusteadusena

Arstiteadust tuleks käsitleda rahvusteadusena – akadeemilise võimekuse hoidmine meditsiinis on Eestile strateegiline väärtus, rääkis uueks ametiajaks tagasi valitud Tartu ülikooli meditsiiniteaduste valdkonna dekaan Margus Lember Med24 toimetajale Madis Filippovile.

Miks kandideerisite uuesti meditsiiniteaduste dekaani ametikohale ja mis on teie peamised eesmärgid uueks ametiajaks?

Tundsin vastutust valdkonna ja kolleegide ees, kes mulle selle ettepaneku tegid. Need on inimesed, keda ma hindan ja austan, oma erialade liidrid. Arstiteaduskonna viimased dekaanid on olnud tugevad ja tulemuslikud. Tulemuslikku tööd võimaldab teha vähemalt kaks ametisoleku perioodi, mis on lubanud neil alustatu ka lõpuni viia.

Mitmed minu dekaani ameti ajal algatatud tegevused vajavad lõpuleviimist. Näiteks kliiniliste uuringute keskuse arendamine ja selle potentsiaali rakendamine teadusuuringute korraldamises ja toetamises; uute võimaluste loomine hambaarstidele, peremeditsiinile ja õendusteadusele. Väljaarendamisega on lõpusirgel ka kliinilise meditsiini instituudi simulatsioonikeskus, millest võidavad nii üliõpilased kui ka praktiseerivad tervishoiutöötajad. See saab olema üheaegselt nii õppe- kui ka koolituskeskkond.

Pooleli on mitme õppekava nüüdisajastamine, lõpule on vaja viia muudatused põhiõppes, doktorantuuris ja residentuuris. Jätkuvalt peab fookuses hoidma ka teadusrahastusega tegelemist, seda nii ülikoolis sees kui ka väljaspool.

Meditsiiniteadustes toimuva õppe- ja teadustöö tulemused kõnetavad kõiki, sest tervis on meie kalleim vara. Nii on oluline pöörata rõhku ka valdkonna nähtavuse suurendamisele nii Eestis kui ka väljaspool. Meil on tööl kommunikatsioonispetsialistid, kes koos kõneisikutega meie kuuest instituudist räägivad kaasa ühiskonnas aktuaalsetel tervisetemadel ning viivad valdkonnas toimuva meedia vahendusel avalikkuseni.

Oluline on käia kaasas ühiskonna muutuvate vajadustega ning teha koostööd teiste

Margus Lember

Foto: Andres Tennus / Tartu Ülikool

valdkondadega. Geenivaramu, arvutiteaduse instituut, teadusarvutuskeskus ja välispartnerid on loetelu väike osa. See aitab arendada teadust piirialadel nagu digitervis, siirdemeditsiin ja täppismeditsiin.

Dekaanina jätkan valdkonna huvide kaitsmist, panustades ka ülikooli kui terviku arengusse. Ka koostöö tihendamine TÜ Kliinikumiga on eesmärk omaette, sest vaid ühisel tegutsemisel saab Tartu olla tugev meditsiinikeskus. Soovin jätkata tõsiseid jõupingutusi töötajate palgataseme parandamiseks ning kindla töökeskkonna tagamiseks.

Lõpetasite dekaanikandidaatide debatil oma ettekande lausega „Noored näitavad meile teed“. Mida selle all mõtlesite?

Kuigi me tegutseme olevikus, on plaanid alati suunatud tulevikku. Seda nii professionaalsest vaatevinklist kui silmas pidades laiemalt kogu ühiskonda, inimeste tervist, tudengeid ning õppejõude ja teadlasi.

Kuidas ja millist elu elab põlvkond, kes praegu on alles lapsed, millise ühiskonna, ülikooli, arstiabi anname neile? Pika perspektiivi tunnetamine on oluline. Mul on meelde jäänud ühe tudengi lausutu aktuse kõnes, et tuleb püüda panustada lastele ja lastelastele, sest nemad valivad meile vanadekodu.

Perearstide seltsi juhi Le Vallikivi sõnul on tema peamised lootused dekaanile, et õppe korraldamisel arvestataks senisest enam üliõpilaste ja residentide tagasisidet, see puudutab nii õppekorraldust kui ka õpetamise ja õpetajate kvaliteeti. Milline on teie hinnangul selles olukord praegu ja kas midagi on plaanis muuta?

Erinevate erialaseltside liidrid on väljendanud valimiskampaanias erinevaid seisukohti.

Üliõpilaste ja residentide tagasisidega puutuvad vahetult kokku ülikooli õppejõud. Tagasiside õppeprotsessi ja õppejõudude kohta on ülikooliõppe loomulik osa, niisamuti parandamisväärse korrigeerimine. Heaks näiteks selle toimimisest on peremeditsiini õppe hinnangute hiljutine märkimisväärne paranemine.

Meditsiinivaldkonna tudengid on aastaid lisaks ülikoolis rutiinselt kogutavale tagasisidele koostanud ka oma tagasisideraporteid, mis eri aastatel on keskendunud pisut erinevatele teemadele. See teeb õpet paremaks, aga lõplikult valmis ei saa see kunagi, alati annab midagi veelgi paremaks teha.

Ülikoolieluga kursisoliigid teavad, et hiljutine üleminek uuele õppeinfosüsteemile on toimunud tagasilöökidega, suuresti just meie valdkonna ettepanekul ja kaasalöömisel oleme saavutamas ajakohastatud individuaalse tagasiside lisamist õppeinfosüsteemi.

Kuidas suhtute ettepanekusse, et teaduskonnalt tuleks senisest enam teaduspõhist sisendit nii otsustustasandile, s.t poliitikutele, kui ka harilikele inimestele oma argielu puudutavate otsuste tegemiseks?

Meditsiiniteaduste valdkonna inimesed panustavad teadustöö kaudu uue teabe loomisesse ning teadmiste vahendajateks ekspertidena osalevad nii otsustustasandil kui laiemalt rahva terviseteadlikkuse paran-

damisel. Selles küsimuses on mitu olulist punkti. Esiteks, Eestile vajalike uuringute läbiviimist peab riik enam ülikoolilt tellima – oskused ja valmisolek on meil olemas. Teiseks, meie inimesed on laialt kaasatud nõuandvatesse kogudesse. Ajal, mil liiga palju nõu ei kiputa küsima, peame rohkem ka ise valmis olema pakkuma. Siinkohal tunnustan valdkonna inimeste aktiivsust panustada nõuandvatesse kogudesse, strateegiate loomisesse ja nende osalemist üle-eestilistel ja rahvusvahelistel teabepäevadel jm. Kolmandaks, palju tervisega seotud väärseisukohti sugeneb ka koolihariduse lünkadest ning uutest oludest väga suurest info kättesaadavusest, kus õige ja väärastamine käib paljudele üle jõu. Nii panustavad meie teadlased oma aega näiteks ka üldhariduskoolides käimisele, et anda edasi teaduspõhiseid seisukohti eri teemadel.

Millised on meditsiiniteaduste valdkonna ootused riigile?

Riigilt ootaks kõrghariduse, teaduse ja tervishoiu õiglast rahastamist. Minu meelest tuleb ka arstiteadust käsitleda rahvusteadusena.

Akadeemilise võimekuse hoidmine meditsiinis on strateegiline väärtus Eestile. Sõnades ei vaidle riigi esindajad sellele vastu, ent tegusid napib. Esimesed sammud peaksid puudutama arstiteaduse rahastamise parandamist, oleme selle proportsiooniga Euroopa viimaste seas. Residentuurikorralduses ülikooli rolli õiglane käsitlus likvideeriks selle ebavõrdsuse. Praeguses olukorras on juhendajate tasud residentide palgast väiksemad. Lahendada on vaja ka ülikoolihaigla täiendava rahastamise küsimus lisaks haigekassalepinguga kaetud tervishoiuteenuste eest maksmisele.

Mida teete omalt poolt selleks, et Tartu Ülikool astuks maailma juhtivate ülikoolidega ühte sammu?

Meie ülikool on saavutanud maailmas väga hea positsiooni edetabelites, ent see ei ole eesmärk omaette.

Teaduses on oluline koostöö, pädevus ja ressursid. Dekaanina pean tähtsaks jätkata kontaktide loomist teiste ülikoolidega, sest need viivad konkreetsete koostööde ja rahastusvõimalusteni. Rahvusvahelises suhtluses saab mõõtu võtta mujal toimuvast ning ka teistele pakkuda õppimiseks meie edulugusid.